

Uticaj klera na hrvatsku politiku

Author: [Goran Vezic](#)

Sve veci uticaj katolicke crkve na hrvatsku politicku scenu nedavno je posebno dosao do izrazaja kada je kler sprecio imenovanje jednog od njenih kriticara na polozej ministra nauke.

Katolicka crkva u Hrvatskoj sprecila je imenovanje uglednog istoricara sa antiklerikalnim stavovima na polozej ministra za nauku, sto predstavlja najsmelij u politickom zivotu zemlje u poslednjih nekoliko godina.

Nenad Budak je povukao svoju kandidaturu, a premijer Ivica Racan je podlegao pritisku crkve pre deset dana, i bez reci ovo prihvatio.

Vrh crkve je neprijatelji raspolozen prema Budaku, jer je on kritikovao ugovor hrvatske drzave i Vatikana na osnovu koga se katolicka crkva oslobadja placanja poreza. Takodje se protivio uvodjenju veronauke u vrtice i ostro se suprotstavio izboru katolickog profesora Tomislava Ivancica za rektora Zagrebackog sveucilista.

U zemlji u kojoj je 88 odsto stanovnistva katolicke veroispovesti, Racan strahuje da bi suprotstavljanje crkvi moglo naneti ozbiljnu stetu njegovoj Socijaldemokratskoj partiji, SDP, najjacoj stranci unutar vladajuce koalicije.

Umesto Budaka, na mesto ministra nauke, Racan je postavio vanstranacku osobu, Gvozdena Flega, filozofa i indologa koji je blizak SDP-u, a nije iznosio stavove koji bi bili neugodni za crkvene velikodostojnike.

Tako se katolicka crkva direktnije umesala u drzavne poslove nego sto je to bio slucaj za vreme preminulog hrvatskog predsednika Franje Tudjmana i vlasti Hrvatske demokratske zajednice koju je crkva podrzavala.

Incident je ozbiljno upozorenje. Ova intervencija, po misljenju mnogih strucnjaka, predstavlja ozbiljnu pretnju demokratiji u zemlji cija se aktuelna vlast zaklinje da tezi ispunjenju evropskih standarda.

Najznacajniji koalicioni partner SDP-a, Hrvatska seljacka stranka, HSS, i njen predsednik Zlatko Tomcic, sadasnji predsednik hrvatskog Sabora, snazno su se suprotstavili imenovanju Budaka za ministra nauke tvrdeci da je katolicka crkva protiv toga.

U periodu izmedju dva svetska rata, HSS, najstarija hrvatska politicka stranka, protivila se uticaju crkve u politici. Sada je, kako tvrdi Vuskovic, sociolog religije, ova stranka raskinula sa takvom tradicijom i pocela da zastupa interese crkve.

Kler je odigrao je kljucnu ulogu u dolasku nacionalisticke Hrvatske demokratske zajednice, HDZ, na vlast devedesetih godina propagirajuci je sa oltara. Nesumnjiv je bio i uticaj crkve u hrvatskom referendumu o nezavisnosti 1990. godine kad se crkva neposredno ukljucila u tu kampanju.

Deset godina kasnije doslo je do razocaranja u HDZ. Uoci parlamentarnih izbora 2000. godine, zagrebacki nadbiskup i predsednik Hrvatske biskupske konferencije, Josip Bozanic, kritikovao je politiku vladajuce stranke, pa je podrška HDZ-u u crkvenim krugovima i medju vernicima opala.

Analiticari u Zagrebu veruju da Racan i SDP, svesni svoje komunisticke proslosti, smatraju da bi ih njihov sukob sa katolickom crkvom mogao skupo kostati.

"Hrvatska ima vladu koja pati od nedostatka nacionalne samosvesti, vladu koja sebe intimno doživljava vladom nedovoljno dobrih Hrvata, pa se zato njeni clanovi dodatno nastoje pokazati sto boljim Hrvatima", kaze Zarko Puhovski, filozof i predsednik Hrvatskog helsinskog odbora.

"Hrvatska vlast ponasa se kao da je nekome kriva i u zelji da se predstave sto boljim Hrvatima, udvaraju se crkvi cak i vise nego sto je to cinila Tudjmanova ekipa koja je imala samosvest onih kojima crkva zapravo od pocetka pomaze", smatra Puhovski.

Nijedna stranka se ne usudjuje da se suprotstavi katolickoj crkvi jer bi, kako to primecuje Puhovski, takva stranka bila osudjena na izborni neuspeh.

Ta procena se temelji na cinjenici da se katolicka stampa i sveštenici ne libe politickog delovanja i orkestriranih kampanja kojima mogu unistiti karijere pojedinih politicara.

Sociolog religije dr Srdjan Vrcan kaze da se katolicka crkva vratila u javni zivot Hrvatske devedesetih godina, nakon sloma komunizma. On dodaje da su Hrvatska demokratska zajednica, HDZ, i crkvene vlasti nasle interes da zajedno deluju shvatajuci da ce na taj nacin obezbediti maksimalnu podrsku u javnosti.

Uticao katolicke crkve u Hrvatskoj je tokom prethodnih deset godina znacajno porastao - rezultati popisa stanovnistva iz 2001. godine pokazuju da se u odnosu na popis iz 1991. godine 11 odsto vise hrvatskih gradjana izjasnilo kao katolici.

Dolaskom reformske koalicije levog centra na vlast, crkva se stavila na stranu nacionalisticke desnice. Deo katolickog klera se otvoreno protivi saradnji sa Haskim tribunalom i zalaze se za prekidanje sudjenja za ratne zlocine u domacim sudovima nazivajuci pri tome Racanovu vladu "antihrvatskom, izdajnickom i komunistickom".

Splitsko-makarski nadbiskup Marin Barisic je pocetkom godine dao otvorenu podrsku sedmorici hrvatskih vojnika koji strajkuju gladju u znak protesta zbog optuzbe da su pocinili ratne zlocine nad civilima i ratnim zarobljenicima u splitskom vojnom zatvoru Lora 1992. godine.

Veruje se da se potpora odredjenih crkvenih krugova ne svodi samo na moralnu. Oni, navodno pomazu Anti Gotovini, hrvatskom generalu koga je Hag optuzio za ratne zlocine, u skrivanju od istrazitelja.

Slucaj Gotovina i podrška dela katolickog klera licima osumnjicnim za ratne zlocine otezava politicku poziciju vlade unutar zemlje. Vlada se trudi da zadrzi korektan odnos sa Haskim sudom i, u skladu s tim, odgovarajuci medjunarodni položaj, ali je svesna da bi zbog toga mogla izgubiti opstu podrsku u zemlji.

Goran Vezic je novinar novinske agencije Stina iz Splita.

Location: [Croatia](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/uticaj-klera-na-hrvatsku-politiku>